

TECHNISCHE FICHE VVSG-VERKIEZINGSMEMORANDUM

Fiche	Europa voor lokale besturen
Hoort bij strategisch dossier	<p><i>Transversaal thema dat bij de meeste strategische dossiers hoort, ondermeer de volgende:</i></p> <p><i>SD 1: Beleidsruimte voor autonome lokale besturen → interbestuurlijke samenwerking rond Europese regelgeving en beleid</i></p> <p><i>SD 2: Gemeentelijke financiering: Voldoende middelen via en inspraak in sterk cohesiebeleid toegankelijk voor lokale besturen en via de andere EU fondsen (Rights and Values programma, LIFE, ERASMUS+, Horizon Europe...)</i></p> <p><i>SD 3: Samenleven in diversiteit: Coherente en gecoördineerde Europese aanpak voor migratie en integratiebeleid; betere toegang tot AMIF;</i></p> <p><i>SD 4: Armoede: Werk maken van de Europese pijler van sociale rechten, toegang tot ESF+</i></p> <p><i>De vraag naar een interbestuurlijk Duurzaamheidspact: De Europese, federale en Vlaamse overheden spelen een voortrekkersrol in de implementatie van de Agenda 2030 (SDGs)</i></p>
Korte omschrijving	<p>Twee derde van de regelgeving voor lokale besturen is direct of indirect op het Europese niveau vastgelegd (energie, klimaat, Sociale Pijler, migratie, ...). Desondanks ontbreekt het aan formele inspraak- of participatiemechanismen waarbij de Vlaamse lokale besturen betrokken worden van bij de ontwerpfase van de regels.</p>
<p>Wat ?</p> <p>De Europese fondsen, die vorm geven aan het Europese cohesiebeleid¹, moeten toegankelijker worden voor alle Vlaamse steden en gemeenten, met inspraak in de opmaak van de prioriteiten, daar waar de fondsen in medebeheer worden uitgevoerd.</p> <p>De Vlaamse gemeenten zijn als nabije bestuurslaag de ideale partner om het Europa dichterbij de burger te krijgen.</p> <p>Het subsidiariteitsprincipe moet tot op het gemeentelijke niveau toegepast worden. Er is nog weinig sprake van een lokale agenda in de EU, waar lokale overheden mee aan tafel kunnen discussiëren rond het Europese beleid. Inspiratie kan gehaald worden uit de methodiek van de Stedelijke Agenda (Urban Agenda) waar steden, lidstaten en de Europese Commissie samen aan de tafel zitten.</p> <p>De EU is niet alleen regelgever en controleur, maar ook gesprekspartner en platform.</p>	

¹ Het „cohesiebeleid” is het regionale beleid om de territoriale en sociale verschillen tussen de regio's binnen de Europese Unie weg te werken. Het bestaat uit honderdduizenden projecten verspreid over heel Europa financieel ondersteunt via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Cohesiefonds.

Ter info: in de huidige voorstellen van de Europese Commissie voor het MFK 2021-2027, reguleert de algemene verordening (CPR: Common Provisions Regulations) de voor Vlaanderen volgende relevante fondsen: ERDF/ EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, inclusief de Europese Territoriale Samenwerking – Interreg), ESF+ (Europees Sociaal Fonds), AMIF (Asiel en Migratie Fonds), EMFF/EFMZV (Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij).

Hoe ?

SD 1: Volwaardige lokale autonomie en beleidsruimte → interbestuurlijke samenwerking rond Europese regelgeving en beleid

- **Europese Unie:**

- Erkenning van Vlaamse lokale overheden als overheidsniveau dat belangrijk is voor het Europese beleid in lijn met conclusies van Europese Task Force on Subsidiarity and Proportionality² → ‘actieve subsidiariteit’ wordt de nieuwe manier van werken: lokale overheidsniveau van in het begin bij nieuwe regelgeving betrekken, territoriale impact assessments houden, groeiend bewustzijn creëren bij lokale besturen van impact van Europese regelgeving, eenvoudige en op maat gemaakte consultatiemechanismen.
- Ontwikkeling van aparte structuur en instrumenten voor consultatie van lokale besturen en erkenning van de koepel (Europees en nationaal) als belangverenigende gremia (niet enkel via de traditionele – moeilijk communiceerbare – consultaties van de Europese Commissie).
- Uitbreiding van de partnerschappen van de stedelijke agenda met voldoende budget voor uitvoering en vertaling naar concrete maatregelen binnen de partnerschappen.
- Ervaringen uit de Urban Agenda partnerschappen krijgen vertaling naar EU regelgeving en beleid.

- **Vlaams en Federaal:**

- Gezamenlijke standpuntbepaling – waar mogelijk - bij EU toekomstige dossiers via structureel overleg, statuut van gemeenten in consultatie- en participatieproces van EU beleid niet verengen tot enkel belanghebbenden, maar deze erkennen als mede-overheden; lokale effecten van EU beleid op lokale besturen van in het begin (eerste stadia van richtlijnen) meenemen (en niet achteraf in de Vlaamse vertaling van de richtlijnen) via structureel overleg.
- Het Comité van de Regio's is als officieel consultatie-orgaan een belangrijk instrument om te kunnen wegen op het Europese beleid. Anders dan de Nederlandse, Zweedse, Schotse en andere delegaties, heeft de VVSG geen inspraak in de samenstelling van de Vlaamse delegatie (en worden er

² “This new way of working requires a common understanding of subsidiarity and proportionality and a greater participation of all stakeholders and particularly national, local and regional authorities who often have a specific role in implementing Union legislation on the ground. Such “active subsidiarity” should promote greater ownership and understanding of what the Union does by those involved.” Zie Rapport van de EC over subsidiariteit: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_en.pdf , p. 4.

geen specifieke lokale bestuurders aangeduid). De VVSG vraagt om de voordracht van een aantal deelnemers aan de Vlaamse delegatie te doen.

SD2: Herijken van de gemeentelijke financiering: voldoende middelen via sterk cohesiebeleid toegankelijk voor lokale besturen en via de andere EU fondsen (Rights and Values programma, LIFE, ERASMUS+, Horizon Europe...) → heeft ook linken met andere strategische dossiers (zoals bv. SD 5)

- **Voor EU:**

- Een sterk cohesiebeleid voor alle regio's dat flexibeler is en toegankelijker voor lokale besturen. Budget (minstens gelijk aan de vorige MFK budgettering voor cohesiebeleid) voor het cohesiebeleid als pijler voor EU sociale en territoriale verschillen weg te werken:
 - Er mag – in de huidige voorstellen van de EC - een groter belang (zowel via financiële oormerking als via een transversaal karakter) voor PO 5 (Europa dicht bij de burger) van het cohesiebeleid.
 - Sterkere koppeling van het cohesiebeleid met de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs)
 - Nieuw Stedelijk Europa Initiatief in medebeheer plaatsen en in financiering voorzien voor de Stedelijke Agenda
- Versoepeling van de Europese boekhoudkundige voorschriften voor lokale investeringsprojecten (ESR normen: de 'ESR-normen' in het jargon, wat staat voor 'Europees Systeem van Rekeningen', die overheidsinvesteringen momenteel identiek als andere overheidsuitgaven, terwijl ze een langetermijnkarakter hebben en dus over de hele levensduur zouden moeten kunnen worden 'afgeschreven').

- **Voor VL en Fed:**

- Opnemen van de Vlaamse lokale besturen (via hun vertegenwoordiging) in de partnership agreement die de EC met de lidstaat België aangaat. Lokale besturen krijgen hierin het duidelijk statuut van mede-overheden en een andere rol dan de belanghebbenden toebedeeld (zoals middenveldorganisaties en privésector). De Vlaamse lokale besturen krijgen hierdoor mee een rol in het ontwerp, de uitvoering en de monitoring van de Belgische en Vlaamse vertaling van het EU beleid (inclusief het cohesiebeleid), geheel in lijn met het EC concept van 'actieve subsidiariteit'.
- Een ambitieuze earmarking voor duurzame stedelijke ontwikkeling. De EC stelt via de middelen van het cohesiebeleid hiervoor een minimumgrens vast. De stedelijke uitdagingen zijn dermate dat Vlaanderen en de Vlaamse steden hier een ambitieuzere voortrekker in moet zijn.
- Grotere rol voor het Comité van Toezicht en of stuurgroepen per fonds (en beslissingsmacht niet enkel bij managementautoriteiten leggen). Uitbouw van een contactpunt (voor cohesiebeleid en specifiek voor EFRO) specifiek voor lokale besturen dat provincie-overstijgend werkt en dat de synergie tussen de verschillende fondsen stimuleert.

SD 3: Samenleven in diversiteit

- **Europa:**

- Een doortastende Europese aanpak van het migratievraagstuk (opvang asielzoekers, modernisering en flexibilisering van de verschillende migratiekanalen, integratie van mensen met migratieachtergrond hebben duidelijke effecten op lokale besturen). De VVSG pleit voor een coherente en omvattende Europese aanpak van het migratievraagstuk.
- Verruiming van concept integratie: Voldoende aandacht voor integratie en socio-economische integratie op lokaal vlak. Dit mag niet enkel beperkt blijven tot derdelanders (of Roma), maar moet ook gelden voor EU burgers (vnl. integratie uitdagingen op lokaal niveau van burgers van nieuwe lidstaten –EU28 min de EU15) en voor Belgen van tweede- en derde generatie met migratieachtergrond. De verruiming van dit concept moet ook haar beslag krijgen in de financieringscriteria voor lokale besturen (bv AMIF).

SD 4: Armoede structureel terugdringen en zorg versterken

- Europa:
 - Werk maken van een socialer Europa via de Europese Pijler van Sociale Rechten en deze concreet vertalen via – eveneens voor lokale besturen – toegankelijke financiering van ESF+
- Voor Vlaanderen en Europa:
 - Sociale inclusie uit het ESF+ breed genoeg interpreteren en vertalen naar sociale en maatschappelijke uitdagingen van gemeenten (en dus ruimer invullen dan arbeidsbemiddeling en werkgelegenheid). Een sterke link naar sociale innovatie kan de complementariteit met de andere cohesiefondsen (EFRO, Interreg, AMIF, ...) versterken.

Duurzaamheidspact tussen overheden:

- Het duurzaamheidspact dat de VVSG wil opstellen samen met de Vlaamse en federaleoverheid omvat zowel sociale aspecten als thema's verbonden aan leefomgeving, ruimte, mobiliteit, energie en luchtkwaliteit. De SDG's vormen mee een kader voor dit pact dat de VVSG nastreeft.
- De Europese, federale en Vlaamse overheden spelen een voortrekkersrol in de implementatie van de Agenda 2030 (SDGs) en dit krijgt een vertaling in een ambitieus SDG plan.
- De SDGs vormen een duidelijk kader voor het toekomstig cohesiebeleid en zijn een duidelijk strategisch kader voor het Europees beleid.
- De Vlaamse gemeenten krijgen hun cruciale rol voor het verwezenlijken van de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen erkend, ze worden meegenomen in de monitoring (via de Voluntary National Reviews) van de SDGs en krijgen een plaats in de nationale en regionale delegaties rond de SDGs.
- Elk bestuursniveau duidt een SDG-coördinator aan met een sturend transversaal mandaat naar alle sectoren.
- Een ondersteunende erkenning voor de VVSG op het vlak van de lokale vertaling van de SDGs

Waarom ?

De Vlaamse lokale besturen zijn mede-overheden en vormen via het subsidiariteitsbeginsel de overheidslaag die het dichtst bij de burger staat om Europa tot bij de burger te brengen. Dit betekent niet alleen het bijdragen tot meer draagvlak en eigenaarschap van Europa op lokaal vlak, maar ook mede-zeggingschap tot Europese regelgeving via een goed werkend systeem van meerlagig bestuur.

De omslag om bottom-up draagvlak te creëren voor Europa en de Europese instellingen begint lokaal. En daar zijn de lokale besturen een ideale partner voor de overige (Vlaamse, federale en Europese) overheden. De Vlaamse lokale besturen kunnen lokaal coördineren en sturen, partners en belanghebbenden samenbrengen, overleg organiseren en een sterk lokaal beleid voeren dat het Europese beleid mee ondersteunt en versterkt.

Contactpersoon VVSG

Bert Janssens, Coördinator Internationaal en Europa